

dr hab. Bogumiła Jóźwicka
Dziedzina: sztuki plastyczne
Dyscyplina: sztuki projektowe
Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku
Wydział Architektury i Wzornictwa

19 czerwca 2017 roku

RECENZJA

dorobku artystycznego, badawczego
oraz aktywności dydaktycznej i organizacyjnej
dr szt. Romualda Fajtanowskiego,
opracowana w związku z przewodem habilitacyjnym
w dziedzinie: sztuki plastyczne, w dyscyplinie sztuki projektowe.

Recenzję przygotowałam na podstawie następujących materiałów:

1. Pismo CKdsSiT z 5 kwietnia 2017 roku, powołujące mnie w skład komisji habilitacyjnej jako recenzenta;
2. Pismo od Dziekana Wydziału Architektury i Wzornictwa UAP dr hab. Dariusza Kuźmy, z 20 kwietnia br., informujące o powołaniu mnie na recenzenta w ww. przewodzie, towarzyszące przekazanej dokumentacji Kandydata w formie elektronicznej i drukowanej, wraz z harmonogramem postępowania oraz z kopią wniosku do Centralnej Komisji (z 12 grudnia 2016 roku) i dyplomu uzyskania stopnia doktora a także kwestionariusza osobowego Habilitanta;
3. pięcioelementowej dokumentacji dorobku Kandydata;
4. oraz Autoreferatu.

Dane Habilitanta:

Romuald Fajtanowski (urodzony 28 czerwca 1959 roku w Bydgoszczy) ukończył studia w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Gdańsku (obecnie ASP), na kierunku wzornictwo, w roku 1987.

Na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej pt. „Wdrażanie nowego produktu na przykładzie realizowanych projektów”, 19 stycznia 2012 roku uzyskał stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej: sztuki projektowe, nadany uchwałą Wydziału Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Promotorem w przewodzie doktorskim był prof. Marek Adamczewski (ASP Gdańsk), a recenzentami: dr hab. Sławomir Fijałkowski (ASP Gdańsk), oraz dr hab. Michał Stefanowski (ASP Warszawa).

W latach 1987-1989 Habilitant podnosił swoje kwalifikacje zawodowe, pracując jako projektant sprzętu audio w Zakładach Radiowych ELTRA S.A. Bydgoszcz.

W latach 1989 – 2007 był współwłaścicielem Studio projektowego ROGO Bydgoszcz, w którym pełnił także obowiązki projektanta. Od 1989 roku działa jako projektant nowych wyrobów w Spółce HARO Bydgoszcz.

Od roku 2007 jest zatrudniony w Zakładzie Wzornictwa, na Wydziale Inżynierii Mechanicznej Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy (obecnie jako adiunkt).

Autoreferat.

Na początku Autoreferatu, Habilitant – projektant z 30 letnim stażem zawodowym – odnosi się do projektu dyplomowego, opracowanego pod kierunkiem prof. Jacka Popka i we współpracy z bydgoskim producentem rowerów – firmą Romet. Dyplomowy rower treningowy był chroniony w UP RP jako wzór użytkowy, wziął udział w wystawie najlepszych dyplomów uczelni plastycznych i miał szanse na wdrożenie, czemu przeszkodziły problemy gospodarcze, mające związek ze zmianami ustrojowymi w naszym kraju. Podobny los stał się udziałem drugiego zakładu produkcyjnego, z którym Habilitant związał się zawodowo – bydgoskiej Eltry. Romuald Fajtanowski ciepło wspomina ten okres, chociaż była to - obok rozwijania umiejętności i kompetencji – lekcja pokory.

Habilitant ujawnia w tym miejscu swój stosunek do zawodu projektanta: jest skromny, gotowy do szukania porozumienia i nieustającego uczenia się. Docenia wiedzę, jaką wynosi z zetknięcia się z różnymi zadaniami, sytuacjami i z różnymi ludźmi. Każde zlecenie postrzega jako potencjalnie intrygujące wyzwanie. Ceni sobie *wolną rękę*, zna konsekwencje *wtrącania się* w projekt osób, które się na tym nie znają, rozumie ograniczenia producentów. Rozpoznaje różne standardy i zakresy współpracy projektanta z konstruktorem, technologiem i z kierownictwem firmy. Wielokrotnie sam (lub tylko z konstruktorem) był zmuszony budować założenia nowego produktu, „(...) *dopasowywać go do profilu produkcji, do odbiorców i dostępnej technologii, prosząc jednocześnie inwestora o akceptację ustalonych (...) kryteriów, tak by mieć jakiś punkt zaczepienia*”. Wielokrotnie nie zgadzał się z wyborami inwestorów, dokonywanymi subiektywnie z pominięciem ważnych kryteriów. Podejmował ryzyko tworzenia rozwiązań nie oczywistych i przeżywał rozczarowanie, gdy zwyciężały odpowiedzi standardowe. Wpisywał się w warunki konkursów Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, zarządzającej funduszami europejskimi oraz w wymagania innych programów (np. voucher badawczy).

Następnie Habilitant opisuje szczegółowo warunki współpracy z 13 podmiotami o różnym profilu produkcji. Dla bydgoskiej firmy SLICAN projektował centrale telefoniczne, telefony systemowe, konsole oraz urządzenia kontroli dostępu. Projekt wzorniczy telefonu systemowego z konsolą, serii CTS-200, oraz proces jego wdrażania i produkcji w Chinach, został opisany w rozprawie doktorskiej Kandydata. Był to jeden z pierwszych telefonów systemowych opracowany w Polsce. Od kilkunastu lat funkcjonuje w wielu firmach i nadal jest produkowany. Dla firmy MAKRUSZ, specjalizującej się w maszynach, przeznaczonych do kruszenia minerałów i do recyklingu materiałów odpadowych z branży budowlanej, opracował obudowę innowacyjnej, mobilnej kruszarki samozaładowawczej. Oprócz nadania odpowiedniej formy, Projektant zadbał o dostęp do podzespołów, umożliwiając optymalne warunki napraw i serwisowania. W ramach, rozpoczętej w 2010 roku, czteroletniej współpracy z firmą SELLA, powstało m.in. opracowanie fotela audytoryjnego, wybranego w związku z przewodem habilitacyjnym. Projekt uzyskał dofinansowanie (w ramach wspomnianego już vouchera badawczego), dlatego Fajtanowski mógł działać „(...) *zgodnie ze standardem prawidłowego projektowania, gdzie opracowanie zaczynamy od ustalenia założeń i wspólnej, równoległej pracy wszystkich osób uczestniczących w projekcie, tj. projektanta, konstruktora, technologa, na inwestorze kończąc. Zaczynamy więc od początku, od zera, a nie, jak poprzednio dostając do dyspozycji elementy z innego mebla, które trzeba tak zestawić, by tworzyły jakąś logiczną i funkcjonalną całość. Funkcję zachowujemy, ale formy i logiki już nie ma*”.

Romuald Fajtanowski od lat współpracuje też z firmą FORM-PLASTIC, projektując różnego rodzaju artykuły ogrodnicze: m.in. donice, pojemniki, stojaki, konewki oraz płotki. Poszukuje nie tylko wyrazistej formy, ale też nowych funkcjonalności (np. system modułowych pojemników do przechowywania drobiazgów z przegródkami i uchwytem). W opisie współpracy z tym producentem, Projektant akcentuje wagę odpowiedniego zarządzania procesem wprowadzania nowego produktu na rynek. Kolejny opis - współpracy z firmą PLASTPUR, to dla Habilitanta okazja do podzielenia się Swoją - niemałą - wiedzą z zakresu technologii tworzyw sztucznych. Opracował systemowy projekt krzeseł przemysłowych, uwzględniający wymagania wyspecjalizowanych stanowisk pracy: „(...) *obrotowe, wysokie i niskie (...) z oparciem i siedziskiem antypoślizgowym wykonanymi z miękkiego poliuretanu. Regulacja wysokości siedziska odbywa się za pomocą podnośnika pneumatycznego. Warianty wysokie wyposażone są w regulowany podnózek*”. Kółka, stopki, dodatkowe podłokietniki – są także elementami systemu. Na zlecenie kolejnej firmy - ECOFLOW - Habilitant opracował wstępny projekt wtryskarki dla koreańskiego producenta takich maszyn. Do realizacji tego przedsięwzięcia nie doszło z przyczyn niezależnych od Projektanta. Podobnie jak w przypadku projektu krzesła konferencyjnego z funkcją łączenia w rzędy, które miało być płaszczyzną współpracy pomiędzy wspomnianą już firmą PLASTPUR a firmą Bejot. Powstał projekt, uwzględniający - oprócz łączenia - także sztaplowanie krzeseł, spełniający szereg wynegocjowanych między partnerami założeń. Po zmianie przez Bejot przedmiotu zamówienia: z wysokiej jakości krzeseł konferencyjnych na tanie wyposażenie przestrzeni publicznych, współpraca załamała się. Zdaniem Habilitanta firma Bejot wykorzystała idee projektu w swojej późniejszej produkcji. Po kilkuletniej udanej współpracy w zakresie projektowania graficznego, kolejna firma – POLANES zleciła Panu Fajtanowskiemu opracowanie interfejsów graficznych do różnych urządzeń obsługujących proces dojenia krów. Dla białoruskiej firmy MEDINDUSTRIA, zajmującej się produkcją urządzeń medycznych, Habilitant opracował stojak do kroplówek, którego odpowiednio ukształtowana stopa ułatwia magazynowanie, oszczędzając miejsce. W Swoim dorobku Projektant ma także realizacje breloków do kluczy dla firmy WISPLAST. Od 2014 roku Habilitant uczestniczy w kolejnym voucherze badawczym UTP (tu - współpraca z firmą FAMOR). W trwającym nadal zadaniu Pan Romuald Fajtanowski, wraz z zespołem pod kierownictwem prof. Andrzeja Tomporowskiego, opracowuje projekty przedziałów wagonów kolejowych, autobusów szynowych oraz tramwajów. W Autoreferacie opisuje szczegółowo 7 wariantów podsufitek, w co najmniej 8 wersjach, z uwzględnieniem przechowywania bagażu, oświetlenia i miejsc pasażerów. Od marca ubiegłego roku Habilitant uczestniczy w kolejnym uczelnianym projekcie badawczym, realizowanym w Zakładzie Wzornictwa na Wydziale Inżynierii Mechanicznej UTP w Bydgoszczy. Projekt dotyczy innowacyjnego zestawu artykułów, przeznaczonych do pielęgnacji najmłodszych, produkowanego przez firmę MALTEX na rynek europejski. Po uzyskaniu dofinansowania, poszerzono zakres systemowego projektu do ośmiu elementów, które Projektant zdecydował się zrealizować, przy wykorzystaniu zmniejszonej - do sześciu - ilości form. Najważniejszym kryterium było bezpieczeństwo dziecka podczas kąpieli i zabiegów pielęgnacyjnych.

Wszystkie projekty zostały opracowane w zróżnicowanych wariantach, powstawały analizy funkcjonalne i badania kompozycji (wyrazu brył), realizowane poprzez próby modelowe i studia ergonomiczne. W części opracowań został wykorzystany druk 3D, do wytwarzania modeli badawczych o cechach prototypów, które poddawano testom.

Każdy z opisywanych przypadków służył Habilitantowi jako pretekst do podzielenia się przemyśleniami związanymi z pryncypiami i kondycją zawodu projektanta wzornictwa. Podejmując bardzo zróżnicowane - z powodu specyfiki zadania i zakresu badań - decyzje projektowe, Pan Romuald Fajtanowski bierze pod uwagę kryteria estetyczne, ergonomiczne, funkcjonalne, programowe, technologiczne, konstrukcyjne i ekonomiczne, wykorzystując je jako argumenty, uzasadniające wybór poszczególnych rozwiązań.

Ostatnia część opisywanych w Autoreferacie osiągnięć zawodowych, dotyczy doświadczeń z firmą, której był współwłaścicielem. Oprócz odniesień do preferowanych metod projektowania i wizualizacji koncepcji, oraz ich możliwości, Pan Romuald Fajtanowski zawiera w tej części opis własnych badawczych koncepcji mebli siedziskowych, którymi chciałby się zająć w przyszłości. Czekać na wolny czas, który Mu na to pozwoli, bada swoje formalne i konstrukcyjne idee na modelach wzredukowanej skali (1:3). Temu samemu służy kilkanaście wersji zegarów kominkowych, których drewniane korpusy, klejone z czterdziestomilimetrowych desek, szlifuje, pokrywa różnobarwnymi bejcami, poleruje i woskuje, czerpiąc z tego sporo przyjemności.

Na kolejnych 9 stronach Swojego Autoreferatu, Habilitant dzieli się refleksjami na temat prowadzonej dydaktyki. Opisuje początki Swojej pracy na uczelni, powiązane z tworzeniem się Zakładu Wzornictwa. Propozycję pracy potraktował jako szansę do nauczenia się czegoś nowego i podzielenia się Swoją wiedzą, kompetencjami i umiejętnościami. Ma świadomość trudności, które występują w zawodzie projektanta, oraz znaczenia procesów komunikacji pomiędzy stronami, zaangażowanymi w powstanie nowego produktu. Ma własny stosunek do wykorzystywanych metod, potrafi wskazać ich mocne i słabe strony - ucząc studentów. Projektowanie to złożony proces, którego składowe muszą być odpowiednio zbalansowane, dlatego wiele zadań realizuje we współpracy z podmiotami zewnętrznymi (np. OptiGuard; LOFTDecora; Stark, FADO, FAMOR czy PESA), z którymi potencjalnie wiążą się kariery absolwentów. Potwierdzeniem takiego podejścia jest też cykl warsztatów projektowych współorganizowanych z firmą Impuls, na których studenci zapoznali się z nowoczesnymi metodami tworzenia prototypów. Zakład Wzornictwa UTP w Bydgoszczy bierze udział w badaniach, zlecanych uczelni w ramach programu INNOTECH (np. badania wytrzymałości pojazdów), dysponując od 2014 roku Laboratorium badań struktur wielogabarytowych, gdzie również studenci zdobywają niezbędną wiedzę, którą - być może - zdyskontują w późniejszej pracy. Służy temu także system praktyk i staży. Dobierając zadania w procesie dydaktycznym Fajtanowski dba o równowagę pomiędzy estetyką projektu, a jakością „(...) rozwiązań funkcjonalnych, konstrukcyjnych i materiałowych dopasowanych do potrzeb i wymagań inwestora i odbiorcy, z respektowaniem jego specyfiki”. Bierze pod uwagę kontekst realnych warunków - np. prawnych. Rozwijający się program dydaktyczny Habilitanta uwzględnia potrzeby najbliższego otoczenia, zwłaszcza potencjalnych pracodawców (np. wybudowanie Centrum Targowego w Myślicinku inspirowane do kształcenia w zakresie wystawiennictwa i budowania takiej specjalności; czy to, że coraz powszechniejsze technologie *Rapid Prototyping*, wymagają wysoko wykwalifikowanej kadry operatorów). Tworzenie przyjaznych przestrzeni publicznych, inspirowanych mieszkańców do kreatywnych działań - to też obszar do *zagospodarowania*. Ostatnie strony Autoreferatu opisują wystawy, do których odniosę się w dalszej części niniejszej recenzji.

Odpowiedzialność i dokonywanie dobrych wyborów mają dla Habilitanta duże znaczenie. Wszystkie doświadczenia weryfikują jego poglądy, uświadamiają szerokość *spectrum*, w którym działa jako projektant i nauczyciel.

Osiągnięcie naukowe/artystyczne, jakim jest Projekt fotela audytoryjnego dla firmy SELLA, który został wskazany przez Kandydata „(...) jako aspirujący do spełnienia warunków określonych w art. 16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki”.

Projektować fotel zaczął Fajtanowski od modeli w skali 1:3, w których badał idee konstrukcji. Doskonale znał już zagadnienie, przyczyniły się do tego doświadczenia z pierwszym fotelem, który z woli inwestora nie wyszedł z grupy rozwiązań zachowawczych, polegających na kompilacji już produkowanych, sprawdzonych elementów.

Wszystkie weryfikowane - w trzech wariantach - koncepcje musiały być zgodne z obowiązującymi normami, oraz z przyjętymi założeniami, uwzględniającymi złożony program i wysokie wymagania, związane z siedziskiem eksploatowanym w audytoriach. Krzesło audytoryjne musi się np. samo szybko składać, umożliwiając ewakuację.

Projektant zrezygnował z mechanizmu opartego na przeciwwadze, z powodu znacznego przeciążenia stropów w dużych audytoriach. Zdecydował się na sprężynę, o tak dobranej sile, by siedziska zamykały się cicho - ale skutecznie.

Projekt uwzględnia różne nachylenie podłogi ze stopniowaniem włącznie, oraz różne układy krzeseł (jedno za drugim i z przesunięciem) a także dodatkowe akcesoria: koszyki, haczyki, gniazda oraz zestawy audio. Ważną funkcją jest także możliwość sporządzania notatek (pisanie, korzystanie z laptopa), zrealizowana poprzez umieszczenie z tyłu oparcia - lub, w układzie przesuniętym, na dodatkowej konstrukcji - składanej półki/pulpitu.

Uwzględniono także możliwość różnego dysponowania podłokietnikami: czasem ich zastosowanie - kosztem komfortu użytkownika - nie będzie możliwe, rozpoznano więc też wariant z jednym podłokietnikiem, nie tylko z dwoma.

Konstrukcja krzesła została wykonana ze spawanych profili, natomiast jej osłony z blachy stalowej, formowanej na zimno i malowanej proszkowo. Siedzisko wykonano ze sklejki bukowej lakierowanej. Projekt zawiera warianty tapicerowane, o różnym stopniu komfortu.

Trudnym wyzwaniem było dopasowanie układu do zmiennych parametrów antropometrycznych, dlatego przeprowadzono badania na regulowanym prototypie. Projektant wprowadził zmienny kąt oparcia (do ustawienia przez producenta) w wersji audytoryjnej wynoszący 15 stopni (w wersji kinowej 25). Z powodu wysoko postawionych parametrów wytrzymałościowych, pierwszy prototyp okazał się przekonstruowany i za ciężki. Jego dalsze badania pozwoliły też na wyeliminowanie innych niedoskonałości i przetestowanie zmiennych warunków montażu. Szkoda, że w opracowaniu ten materiał nie został skompletowany.

Ekspozycję fotela audytoryjnego na Targach w Niemczech można uznać za wprowadzenie do powszechnego obiegu, podobnie jak jego obecność w katalogu ofertowym producenta.

Fotel ma atrakcyjną wyrazistą formę, co może go wyróżniać wśród podobnych produktów na rynku. Zmultiplikowany w wielomiejscowym audytorium może jednak wywoływać przytłaczające wrażenie. Kąt nachylenia siedziska wydaje się zbyt duży dla funkcji pulpitu. Ale wszystkie te wątpliwości prawdopodobnie wyjaśnia dokumentacja techniczna dopracowanych modeli. Fajtanowski wybrał tę realizację,

uznając ją za najbardziej poprawną pod względem procesu projektowania i wdrażania nowego produktu.

Dorobek twórczy.

Opracowanie dotyczące projektów jest dwutomowe. Pierwsza część pochodzi z okresu przed uzyskaniem stopnia doktora i zawiera dokumentację współpracy z dziesięcioma producentami w branży nazwanej przez Kandydata „Electro...” oraz z jedenastoma - w branży AGD.

Dokumentacja pozwala na zapoznanie się z dorobkiem Kandydata w tym okresie, oraz na prześledzenie rozwoju Jego warsztatu projektowego: np. zróżnicowanym formalnie koncepcjom radioodbiorników pochodzących z 1989 roku, towarzyszą rysunki widoków z boku, o odrębnym charakterze. Lata 90-te, to już wizualizacje komputerowe, najpierw widoki elewacyjne, potem perspektywy. Ten element warsztatu jest konsekwentnie rozwijany, co widać w formach lamp, a także w obudowach dzwonków, łączników i gniazd pochodzących już z lat dwutysięcznych.

Na uwagę zasługują oprawy pokładowe LCD z 2005 roku (dla firmy Famor), wyróżniające się asymetryczną ale spójną formą, oraz rozwój koncepcji fotelika samochodowego Car seat z roku 2007 – którego „siła wyrazu” konotuje ochronę znajdującego się w nim dziecka.

Z przyczyn oczywistych Habilitant wyróżnia projekty dla firmy Slican: obudowy central telefonicznych, czytników kart i telefonów systemowych CTS 202 i 300. Realizowany na ich bazie proces wdrażania nowego produktu, stał się (jak już wspomniano) podstawą rozprawy doktorskiej.

Tom drugi zawiera projekty wykonane po uzyskaniu stopnia doktora. Na uwagę zasługują zmagania z obudową kruszarki do gruzu dla firmy Makrusz, chociaż producent nie zrealizował wszystkich postulatów Projektanta, a forma wydaje się *rozbita*. Opracowanie zawiera dokumentację czteroletniej współpracy z firmą Sella, której owocem jest fotel audytoryjny z pulpitem, wskazany we wniosku Kandydata jako osiągnięcie naukowo/artystyczne. Habilitant pokazał 3 warianty koncepcji wstępnej, oraz dopracowanie wybranej – z zaaplikowanymi cechami materiałowymi i zdefiniowaniem wszystkich podzespołów. Zaprezentował możliwości przekształceń, oraz zestawień, a także sugerowane wersje kolorystyczne. Dalej Kandydat ujawnia poszczególne fazy opracowania prototypu, spełniającego zakładany program. Następnie pokazuje jak produkt – w kilku wariantach - prezentuje się w materiałach promocyjnych producenta.

Jako kolejne zostały zaprezentowane pojemniki z tworzyw sztucznych, oraz krzesło przemysłowe, z wyraziście ukształtowanymi powierzchniami siedziska i zaplecka, które skonstrastowane z elementami stalowej konstrukcji składają się na industrialny charakter mebla. Zupełnie inny wyraz mają krzesła konferencyjne – lekkie, jakby rozbiegane – budzące sympatię, chociaż także trochę chaotyczne wrażenie.

Stylizacja obudowy wtryskarki oraz panele sterujące systemem dojenia, bez wątplenia wyszły spod jednej ręki – Projektant nadaje im zdyscyplinowany, prawie minimalistyczny charakter, *rzucając* na czarnogranatowe tło biały komunikat graficzny. Równocześnie wprowadza w formie paneli znane z wcześniejszych projektów zabiegi: przycięcie pod kątem, wyniesienie fragmentów, zaokrąglenie niektórych krawędzi (podobne cechy można zauważyć w formach breloków). Habilitant lubi wyraziste formy i chętnie z nich korzysta.

Statyw do kroplówek podporządkowany jest funkcji zestawiania ich w ciasny szereg. Fajtanowski bada więc na wizualizacjach warianty optymalnego zestawienia,

po czym konstruuje prototyp do dalszych badań. Zaprojektowany statyw nie tylko wyróżnia się formą podstawy – wywołuje wrażenie porządku i rytmu, wyróżniając się spośród innych realizacji Kandydata.

Przedstawione w wizualizacjach warianty podsufitek wagonów kolejowych i tramwaju, nie poddają się ocenie jako zbyt ogólnie zdefiniowane. Można jedynie stwierdzić, że powstało wiele wariantów tego rozwiązania. Opis zawarty w Autoreferacie nie ułatwia porównywania poszczególnych elementów projektów.

Na uwagę zasługuje system artykułów dla dzieci, w którym pojawiają się nietypowe rozwiązania funkcjonalne i formalne. Pewne zastrzeżenia może budzić fakt, że elementy przeznaczone do innych funkcji mają ten sam, w dodatku bardzo wyrazisty charakter.

Na końcu opracowania Fajtanowski pokazał wariacje na temat formy mebla siedziskowego, mające charakter autorskich poszukiwań kształtu i konstrukcji, które Sam w Autoreferacie określa jako próby weryfikacji pomysłów. Inny zupełnie charakter działań Kandydata ujawniają zegary kominkowe i trójwymiarowe ramy do obrazów, które kandydat traktuje jako działania z pogranicza kompozycji, studiując właściwości materiałów i wykończeń, *dopieszczając* powierzchnie i detale. Zegary to po prostu piękne przedmioty.

Osiągnięcia artystyczne.

Pan Romuald Fajtanowski trzykrotnie był laureatem konkursu „Dobry wzór”. Cztery razy produkt, w którego opracowaniu uczestniczył zdobył Polskie Godło Promocyjne „Teraz Polska”. Wiele Jego projektów zostało wdrożonych do produkcji, wiele osób ma je w domach lub w pracy i codziennie z nich korzysta.

Wystawy zawodowe.

Pan Romuald Fajtanowski prezentował swoje osiągnięcia projektowe na ważnych wystawach: np. w Instytucie Wzornictwa Przemysłowego (Sztuka projektowania” oraz „Dobry wzór”). Czterokrotnie wystawy Jego projektów towarzyszyły Gali Konkursu Teraz Polska, mającej na celu promocję polskiego biznesu. Jego prace, związane z działalnością autorskiego Studia ROGO, były eksponowane w Galerii „A” w Toruniu, na wystawie „Projekt Arting” w Bielsku Białej, a także w Galerii Miejskiej. Wystawia także w macierzystej uczelni – w Galerii Innowacji UTP w Bydgoszczy. Od czterech lat bierze też udział w Festiwalu Synteza Sztuk (m.in. wystawa w Galerii Kantorek w 2014r.). Jego prace były także eksponowane za granicą, m.in.: na wystawie Neste Forma w Finlandii; w Sakai w Japonii; oraz w Niemczech („Kuchnia i kultura stołu” Maggi Edition), a także w Domu Polskim w Wilnie, (gdzie Fajtanowski zaprezentował kilkanaście projektów krzeseł i foteli w roku 2014) i w Muzeum Miejskim w Chmielnickim na Ukrainie (gdzie, we wrześniu 2016-go roku, prezentowane były prace studentów i pedagogów z UTP (a także prace Katedry Designu Narodowego Uniwersytetu w Chmielnickim). W roku 2017 odbyła się podobna wystawa w Bydgoszczy.

Wystawa fotografii.

W ramach poszukiwania „przestrzeni tylko dla siebie” Fajtanowski zajmuje się fotografią. Wystawę, która miała miejsce w galerii Miejskiej BWA w Bydgoszczy na początku 2016 roku i, która podsumowuje lata Jego fascynacji tym medium, zatytułował „Dekada”. Pokazał na niej zdjęcia, które traktuje jako zapiski, notatki, uchwycone momenty z życia zwykłych ludzi i zwyczajnych miejsc. „*To odkrywanie,*

obserwowanie i wyławianie z otaczającego mnie świata małych fragmentów rzeczywistości” – napisał na str. 54 Swojego obszernego Autoreferatu.

I dalej *„Fotografowanie to mój język, moja mowa, wyrażanie emocji i sposób przekazu. Nie zapisuję słów, nie układam zdań, tylko notuję chwile, pokazuję moment i zatrzymuję go na zdjęciach. Chwytam miejsca, w których byłem, ludzi, których widziałem, zapisuję wszystko to co mnie urzekło i zaintrygowało”*. W tym miejscu pragnę zauważyć, że i z układaniem zdań nie ma Habilitant trudności – co zasługuje na zauważenie.

Osiągnięcia naukowe.

Odniesienia w ocenianej dokumentacji do prowadzonej działalności naukowo badawczej są zbyt skromne, żeby można było je ocenić. W tekście Autoreferatu Habilitant szczegółowo opisuje proces projektowy, który był przez Niego realizowany w zadaniach badawczych np. podczas projektowania systemu elementów do higieny i pielęgnacji małych dzieci, lub podsufitek z podzespołami do pojazdów szynowych. Nie opisuje jednak naukowego charakteru przedsięwzięcia. W Swoim opracowaniu w związku z przewodem habilitacyjnym, przedstawia się przede wszystkim jako Projektant i Nauczyciel, chociaż jest członkiem zespołu naukowego- co najmniej w kilku zadaniach.

Osiągnięcia w działalności dydaktycznej.

W części zatytułowanej „Dydaktyka” pokazuje Habilitant prace Swoich studentów z 5 lat działalności (2011-16). Reprodukcje plansz studenckich są opisane nazwiskami autorów, co zdarza się rzadko w tego typu dokumentacji – więc zasługuje na dostrzeżenie. Projekty dotyczą: zestawów kosmetyków, odkurzacza, stojaków ekspozycyjnych, serii lamp, foteli składanych, toaletek, oraz zróżnicowanych mebli siedziskowych. Z opisów, które można odczytać na planszach, oraz z treści zamieszczonych w opracowaniu przykładowych zadań, wynika, że Prowadzący - oprócz poruszania zagadnień z zakresu formy, funkcji i technologii – w projektowanych przez studentów strukturach i rzeczach, zwraca uwagę na ich wyraz i charakter (które robią wrażenie najważniejszych) oraz na inne elementy semantyki - np. akcentując aspekty bezpieczeństwa, a także na innowacyjne podejście do procesu użytkowania i poszerzanie programu. Zadania są ściśle określone – z założeniami włącznie – jednak pozostawiają studentom pole do kreowania własnych pomysłów.

W tym opracowaniu przywołał też Fajtanowski 11 wybranych dyplomów licencjackich o zróżnicowanej tematyce: zestaw stołówkowy; transporter do wina; sztucce w etui i bidon; flakon na perfumy; lampa na stół wielozadaniowy; nawijacz do kabli; wyposażenie kabiny kierowcy (pulpit sterowniczy); panel do zmiany parametrów lampy błyskowej; mebel balkonowy; rower oraz inny dwukołowiec o zmiennej geometrii. Zamieszczony materiał nie pozwala na bardziej szczegółowe wnioski niż te: że rozpiętość tematów - a tym samym poruszanych zagadnień - jest duża; że postaci produktów i struktur są wyraziste i ciekawe, że Promotor oczekuje określonego warsztatu projektowego i spójnej dokumentacji, oraz, że prace prezentowane były na wystawie. Ale Fajtanowski od wielu lat wywiązuje się z obowiązków pedagoga i promotora, Jego studenci dostają się na studia magisterskie (m.in. na Wydziale Architektury i Wzornictwa ASP w Gdańsku).

Kolejna część opracowania dotyczy opisanego szczegółowo poniżej, przedsięwzięcia Konkursowego pt. „Ławeczka”. Zawiera plansze konkursowe, artykuły związane z konkursem, oraz materiały zdjęciowe, będące reportażem z wydarzeń i wystaw.

Ocena innych osiągnięć.

Prace przy aranżacji wystaw to ważne działania organizacyjne Kandydata, chociaż pewne wątpliwości może budzić wyczuwalny brak scenariusza. Przykładem może być „Ławeczka” - wspólne przedsięwzięcie Zakładu Wzornictwa i Miasta Bydgoszcz. Ekspozycja miała miejsce w Galerii Miejskiej BWA i promowała prace studentów, z prowadzonych przez Fajtanowskiego pracowni, dotyczące ławek miejskich dla mieszkańców i turystów. Projekty zostały opracowane w ramach pilotowanego przez Kandydata konkursu, zorganizowanego przez Wydział Promocji UM. Fajtanowski angażuje się w działania łączące realizację potrzeb społecznych z kreatywnością młodych ludzi – *pro publico bono*, co widać m.in. po sposobie, w jaki opisuje przedsięwzięcie, wymieniając nazwisko każdego laureata i przybliżając ideę rozwiązania. Ale niektóre z projektów straciły aspekt funkcjonalny w zderzeniu z wyrazistością formalną. Szkoda, że potrzeby zróżnicowanych użytkowników nie zostały w pełni uwzględnione, że wiele rozwiązań, które w sposób atrakcyjny organizują miejską przestrzeń jest tylko designerską ozdobą...

Habilitant od czterech lat współorganizuje - w zespole Zakładu Wzornictwa - Festiwal Synteza Sztuk. Podczas tego wydarzenia, łączącego muzykę, malarstwo, rzeźbę, grafikę, instalacje oraz architekturę i wzornictwo, w kilku miejscach miasta odbywa się równocześnie kilka wystaw. W ramach „artystycznej syntezy różnorodności” pokazywane są prace wielu twórców, m.in. projektantów i studentów. Idea festiwalu miała swoją kontynuację również poza granicami naszego kraju – na wspomnianych już wystawach w Domu Polskim w Wilnie i w Muzeum Miejskim w Chmielnickim.

Podsumowanie i konkluzja.

Jak wynika z powyższego opisu dr sztuki Romuald Fajtanowski to rzetelny projektant, skrupulatny członek zespołu, zaangażowany nauczyciel i promotor prac dyplomowych. Jego 30 letni dorobek projektowy i metody wykorzystywane podczas projektowania stanowią wkład w dyscyplinę: sztuki projektowe. Jego dokonania przekładają się na prowadzoną działalność badawczą w Zakładzie Wzornictwa Uniwersytetu Techniczno - Przyrodniczego w Bydgoszczy oraz na pracę dydaktyczną ze studentami. Jego działalność ma wpływ na upowszechnianie kultury oraz propagowanie znaczenia wzornictwa w rozwoju idei społecznych w regionie. Niniejszym stwierdzam, że osiągnięcia twórcze, badawcze i dydaktyczne, a także praca organizacyjna na rzecz uczelni i środowiska spełniają wymagania art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku (z późniejszymi zmianami) o stopniach naukowych i tytule naukowym, oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Pszczółki, 17 czerwca 2017 roku
Bogumiła Jóźwicka

